

Reflecties rond fiches zorggarantie na analyse van de fiches en op basis van de discussies tijdens de ondersteuningsdagen

Graag delen we met jullie enkele reflecties naar aanleiding van de analyse van de fiches zorggarantie en de discussies op de ondersteuningsdagen. De reflecties moeten gezien worden als 'steuntje in de rug' in functie van de verdere dossiervorming. Ze vertrekken vanuit de kaders die meegegeven werden in de rondzendbrief reconversie alsook in de rondzendbrief zorggarantie van juli 2021.

Belangrijkste inhoudelijke focus fiches zorggarantie:

- Allerlei vormen van screening, vraagverheldering en/of vormen van generieke (traject)begeleiding (1)
- Intensieve contextbegeleiding (2)
- Opvang ouder en kind samen o.m. via studiowerking (3)
- Residentiële plekken¹ (4)

Focus qua doelgroep:

- Zoals we tot dusver kunnen opmaken, richten de fiches zich op jonge kinderen in zeer preciaire situaties; kinderen waarbij uithuisplaatsing aan de orde is en/of een ernstig risico is voor uithuisplaatsing. De leeftijdsrange van de jonge kinderen die we op het oog hebben, is deze tussen -9 maanden en 3 jaar.
- Kwetsbare zwangeren in zeer kritieke situaties komen ook vaak in het vizier.

Sectoren die voornamelijk aan zet zijn:

- OVBJ, CIG, OOOO, CKG

Reflecties vanuit Opgroeien in functie van de verdere dossiervorming:

- Doelgroep: oké volgens de rondzendbrief.
- Kwetsbare zwangeren: hier wordt veel aandacht aan gegeven. Dit vinden we een positief gegeven. Kritische vraag: richt men zich op het meest preciaire segment? Wordt de preventieve hulp via o.m. perinatale netwerken maximaal benut alvorens er aan jeugdhulp gedacht wordt?
- Inhoudelijke focus, zie hoger. We verwijzen naar de hoger genoemde punten (1) t.e.m. (4)

¹ We hebben het in deze nota niet over de werf gezinshuizen. Rond gezinshuizen wordt een verdiepende uitwisseling voorzien. (Zie verdere planning rond reconversie-ondersteuning).

- (1) Een cruciale vraag is hoe dit aanbod zich verhoudt ten opzichte van de casuscoördinatie en zorggarantietrajecten zoals deze binnen Opgroeien (in een samenwerking tussen ACT, OSD, lokale teams) worden uitgerold. Duurzaam aanbod in het kader van zorggarantie moet *verder bouwen op* het traject van Opgroeien en focussen op innovatief aanbod dat in de eerste fase van een hulpverleningstraject daadwerkelijk *een antwoord* kan zijn op hulpvragen van cliënten (zie inhoudelijke verwachtingen geëxpliciteerd in de rondzendbrief).

In bepaalde fiches is er ook sprake van specifieke bovenlokale netwerken tussen voorzieningen waarin dit aanbod ingebed wordt. Hoe verhouden deze netwerken zich tot de reeds uitgebouwde netwerken zorggarantie vanuit de koppeling met de hoger genoemde trajecten vanuit Opgroeien?

Heel uitdrukkelijk bij kwetsbare zwangeren willen we de samenwerking met de volwassenhulp en de perinatale netwerken centraal stellen. En de vraag stellen welk verschil het jeugdhulpaanbod kan maken als het gaat over de ondersteuning van *ouderschap*. In vele fiches en in de discussies wordt het kader Infant Mental Health genoemd. Hoe ziet men dit te realiseren via bv. de contextbegeleiding die men voor ogen heeft? Kan dit gekoppeld worden aan de begeleiding van het dagdagelijks opvoeden/het normaliserende?

- (2) Intensieve contextbegeleiding: de eerste fase m.b.t. zorggarantie jonge kinderen leerde dat het vroegtijdig en intensief werken rond ouderschap en/of de andere levensdomeinen van het gezin kunnen voorkomen dat een kind geplaatst moet worden. Vanuit die ervaring willen jeugdhulpaanbieders sterker inzetten op duurzame, intensieve contextbegeleiding. Bij de verdere uitwerking willen we graag een inkijk krijgen in de manier waarop men denkt het aanbod vorm te geven. We verwachten dat de inhoud van het aanbod concreet in beeld gebracht wordt, vertrekkende van de inhoudelijke verwachtingen inzake innovatie (zie rondzendbrieven). We vragen in het bijzonder aandacht om in het kader van contextbegeleiding uitdrukkelijk in te zetten op omgevingsnetwerken rondom kinderen en gezinnen (cf. ontwikkeling Family Finding). Even goed willen we de pijler traumasensitief werken graag nog meer naar voren zien komen voor deze doelgroep. *Intensiever* kunnen werken met gezinnen is dus op zich onvoldoende als criterium.
- (3) De opvang van ouder en kind onder meer via studiowerking wordt vaak genoemd in de scope van zorggarantie. De kritische vraag daarbij is: op welke situaties richt men zich daarbij? Wat zijn de overwegingen om een (zwangere) ouder al dan niet met kind uit de context te halen en in een studio onder te brengen? Hoe zit het met de samenwerking en/of wisselwerking met het ander aanbod van de voorziening? Hoe worden deze gezinnen begeleid? Hoe krijgt hier het kader Infant Mental Health concrete vertaling?

Uit de discussies bleek heel wat expertise in de voorzieningen aanwezig te zijn rond de opvang van meisjes in de leefgroep die zwanger zijn geworden en nadien verder in de voorziening opgevangen en begeleid werden, bv. via studiowerking. Het lijkt ons belangrijk om de ervaringen hieruit ook mee te nemen.

Ten slotte vragen we ook aandacht voor de leer- en ontmoetingskansen die zich aandienen wanneer meerdere gezinnen op het terrein verblijven. We realiseren ons dat dit samenspel complex is en niet altijd makkelijk te hanteren is maar vragen toch aandacht om de kansen positief te benutten.

- (4) Voor de allerjongste kinderen en de nood aan *verblijf*vragen we uitdrukkelijk dat pleegzorg als eerste naar voren geschoven wordt (zelfs al is dit verblijf kortdurend). Wordt er vanuit voorzieningen ingezet op samenwerking met pleegzorg voor deze doelgroep? Kan deze samenwerking nog geïntensifieerd worden waardoor er zo min mogelijk jonge kinderen in een voorziening terecht komen? Voor de allerjongste kinderen willen we zo min mogelijk dat deze in leefgroepen terecht komen. Een gezinshuis biedt hier zeker bv. een antwoord voor situaties waarbij broers en zussen samen geplaatst moeten worden. Indicatiestelling gezinshuis op basis van zwaardere problematieken dan in pleegzorg (cf. kader rondzendbrief) is doorgaans niet aan de orde bij de hele jonge kinderen.
- Sectoren aan zet. Het criterium van al aantoonbare expertise van de voorzieningen die een aanbod doen, is cruciaal.
 - Tot slot vragen we dat de dossiers met vraag voor duurzame versterking van het aanbod zeker afgestemd worden met de relevante partners. De regionale stuurgroepen en/of andere overlegfora zorggarantie vormen het geschikte forum.

De VK kunnen vanuit hun expertise rond onveilige opvoedingssituaties, traumasensitief werken met kinderen en gezinnen, IMH ... een partner zijn bij het concreet vorm geven van het aanbod waaraan gedacht wordt. Sowieso zal afstemming met ACT/OSD/lokale teams ook cruciaal zijn gezien hun expertise en omwille van de link met het implementatietraject zorggarantie binnen Opgroeien.